TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2024 m. sausio 25 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Gamtinių dujų vidaus rinka – Direktyva 2009/73/EB – 41 straipsnio 17 dalis – Gamtinių dujų perdavimo sistema – Nacionalinė reguliavimo institucija – Mokesčių už naudojimąsi sistema ir prijungimą prie jos nustatymas – Atlygio už sistemos operatoriaus teikiamas paslaugas nustatymas – Sąvoka „šalis, kurios atžvilgiu reguliavimo institucija priima sprendimą“ – Ieškinys dėl tokio sprendimo – Teisė į veiksmingą teisinę gynybą – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis“

Byloje C-277/22

dėl *Fővárosi Törvényszék* (Budapešto–Sostinės apygardos teismas, Vengrija) 2022 m. kovo 22 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2022 m. balandžio 22 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Global NRG Kereskedelmi és Tanįcsadó Zrt.

prieš

Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal,

dalyvaujant

FGSZ Földgįzszįllító Zrt.,

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas N. Piçarra (pranešėjas), teisėjai M. Safjan ir N. Jääskinen,

generalinis advokatas A. Rantos,

posėdžio sekretorė M. Krausenböck, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2023 m. rugsėjo 7 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Global NRG Kereskedelmi és Tanácsadó Zrt.*, atstovaujamos *ügyvédek* K. Bendzsel-Zsebik, M. Kohlrusz ir B. Világi,

* Proceso kalba: vengrų.

– *Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal*, atstovaujamos teisės patarėjų L. Hoschek, A. T. Kiss ir F. F. Tölgyessy,

– *FGSZ Földgázszállító Zrt.*, atstovaujamos teisės patarėjų K. Barkasziné Takács ir P. Németh,

– Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Z. Fehér ir M. M. Tátrai,

– Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos A. Gavela Llopis ir J. Ruiz Sánchez,

– Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,

– Suomijos vyriausybės, atstovaujamos A. Laine,

– Europos Komisijos, atstovaujamos O. Beynet, T. Scharf ir A. Tokár,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 2003/55/EB (OL L 211, 2009, p. 94), 41 straipsnio 17 dalies, atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnį, išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant gamtinėmis dujomis prekiaujančios bendrovės *Global NRG Kereskedelmi és Tanácsadó Zrt.* (toliau – *Global NRG*) ir *Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal* (Vengrijos energetikos ir komunalinių paslaugų reguliavimo institucija, toliau – nacionalinė reguliavimo institucija) ginčą dėl nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimo, kuriuo nustatomi naudojimosi gamtinių dujų perdavimo sistema ir prisijungimo prie jos mokesčiai ir atlygis už šios sistemos operatoriaus suteiktas paslaugas, teisėtumo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2009/73

3 Direktyvos 2009/73 33 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„<…> Nepriklausoma įstaiga, į kurią turėtų teisę kreiptis šalis, kuriai poveikio turi nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimas, galėtų būti teismas ar tribunolas, turintis įgaliojimus atlikti teisminę peržiūrą.“

4 Šios direktyvos 32 straipsnio „Trečiosios šalies prieiga prie sistemos“ 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės užtikrina paskelbtais tarifais pagrįstos sistemos, suteikiančios trečiosioms šalims galimybę naudotis perdavimo ir skirstymo sistema ir [suskystintų gamtinių dujų (SGD)] įrenginiais, taikomos visiems reikalavimus atitinkantiems vartotojams, įskaitant tiekimo įmones, įgyvendinimą ir objektyvų šios sistemos taikymą nediskriminuojant sistemos naudotojų. Valstybės narės užtikrina, kad tuos tarifus arba jų apskaičiavimo metodiką iki jų įsigaliojimo pagal 41 straipsnį patvirtintų 39 straipsnio 1 dalyje nurodyta reguliavimo institucija, ir kad tie tarifai (jei patvirtinamos vien tik metodikos – tos metodikos) būtų viešai paskelbti iki jų įsigaliojimo.“

5 Direktyvos 2009/72 41 straipsnyje „Reguliavimo institucijos pareigos ir įgaliojimai“ numatyta:

„1. Reguliavimo institucijos pareigos yra šios:

a) vadovaujantis skaidrumo kriterijais nustatyti ar patvirtinti perdavimo ar skirstymo tarifus arba jų [apskaičiavimo] metodikas;

<…>

6. Reguliavimo institucijos atsako už tai, kad likus pakankamai laiko iki jų įsigaliojimo būtų nustatytos ar patvirtintos bent tos metodikos, pagal kurias apskaičiuojamos ar nustatomos sąlygos, susijusios su:

a) prijungimu ir prieiga prie nacionalinių tinklų, įskaitant perdavimo bei skirstymo tarifus, taip pat su sąlygomis ir tarifais, kuriais suteikiama prieiga prie SGD įrenginių. <…>;

<…>

10. Reguliavimo institucijoms suteikiami įgaliojimai reikalauti, kad perdavimo, laikymo, SGD ir skirstymo sistemos operatoriai prireikus pakeistų sąlygas, įskaitant šiame straipsnyje nurodytus tarifus ir metodikas, siekiant užtikrinti, kad jie būtų proporcingi ir taikomi nediskriminaciniu būdu. <…>

<…>

17. Valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniu lygmeniu veiktų tinkami mechanizmai, kuriuos taikant šalis, kurios atžvilgiu reguliavimo institucija priima sprendimą, turėtų teisę paduoti apeliaciją nuo suinteresuotųjų šalių ir nuo bet kokios Vyriausybės nepriklausomai institucijai.“

Reglamentas (EB) Nr. 715/2009,

6 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 715/2009 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1775/2005 (OL L 211, 2009, p. 36), 13 straipsnio „Naudojimosi tinklais tarifai“ 1 dalyje numatyta:

„Perdavimo sistemos operatorių taikomi ir pagal Direktyvos 2009/73/EB 41 straipsnio 6 dalį reguliavimo institucijų patvirtinti tarifai arba jiems apskaičiuoti naudojamos metodikos bei pagal tos direktyvos 32 straipsnio 1 dalį paskelbti tarifai yra skaidrūs, juose atsižvelgiama į sistemos vientisumo būtinybę ir jos gerinimą bei atspindimos faktinės sąnaudos tiek, kiek tokios sąnaudos atitinka rentabilaus ir struktūriškai palyginamo tinklo operatoriaus sąnaudas ir yra skaidrios, įskaitant

atitinkamą investicijų grąžą ir prireikus atsižvelgiant į reguliavimo institucijų atliekamą lyginamąją tarifų analizę. Tarifai arba jiems apskaičiuoti naudojamos metodikos taikomi nediskriminuojant.“

Vengrijos teisė

7 *Földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény* (2008 m. Gamtinių dujų tiekimo įstatymas Nr. XL; toliau – Gamtinių dujų tiekimo įstatymas) 129/B straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Procedūrose, kuriomis nustatomi mokesčiai už naudojimąsi sistema, atlygis už paslaugas, kurias sistemos operatoriai gali teikti pagal specialius tarifus, taip pat prijungimo mokesčiai, tik su tuo susijęs sistemos operatorius pripažįstamas tiesiogiai susijusiu.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

8 2021 m. rugpjūčio 10 d. sprendimu nacionalinė reguliavimo institucija nustatė nuo 2021 m. spalio 1 d. iki 2025 m. rugsėjo 30 d. gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorės *FGSZ Földgázszállító Zrt*. taikytinus specialius tarifus ir prijungimo prie dujotiekio mokesčių sumą (toliau – ginčijamas sprendimas). Šis sprendimas grindžiamas ankstesniu 2021 m. kovo 30 d. nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimu, kuriuo nustatyta referencinės kainos apskaičiavimo metodika, kurį *Kúria* (Aukščiausiasis Teismas, Vengrija), gavęs *Global NRG* ieškinį, pripažino neteisėtu ir panaikino atgaline data.

9 *Global NRG* taip pat pareiškė ieškinį *Fővárosi Törvényszék* (Budapešto–Sostinės apygardos teismas, Vengrija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, prašydama panaikinti ginčijamą sprendimą. Ji teigia, kad šis sprendimas yra neteisėtas, nes, pirma, 2021 m. kovo 30 d. sprendimas buvo pripažintas neteisėtu ir, antra, teisių perleidimo paslaugoms taikomi tarifai buvo nustatyti pažeidžiant 2017 m. kovo 16 d. Komisijos reglamentą (ES) 2017/460, kuriuo nustatomas suderintos gamtinių dujų perdavimo tarifų struktūros tinklo kodeksas (OL L 72, 2017, p. 29).

10 *Global NRG* taip pat teigia, kad atsižvelgiant į tai, jog pagal nacionalinę teisę gamtinių dujų perdavimo sistemos naudotojui suteikiama teisė apskųsti tokius sprendimus, kaip 2021 m. kovo 30 d. sprendimas, susijusius su referencinės kainos, kuria remiantis nustatomi mokesčiai už naudojimąsi šia sistema, apskaičiavimo metodika, Sąjungos teisei prieštarauja tai, kad iš tokio naudotojo atimama teisė apskųsti vėlesnį sprendimą, nustatantį naudojimosi šia sistema mokesčius.

11 Nacionalinė reguliavimo institucija prašo atmesti ieškinį iš esmės dėl to, kad *Global NRG* neturi „*locus standi* materialiniu požiūriu“, nes ši bendrovė nebuvo ginčijamo sprendimo priėmimo procedūros šalis ir neturi tiesioginio ryšio su šios procedūros dalyku. Tokiomis aplinkybėmis tas sprendimas turi tik netiesioginį poveikį *Global NRG*, o vien jos ekonominio suinteresuotumo nepakanka, kad būtų galima pagrįsti teisę skųsti minėtą sprendimą.

12 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena, kad *Global NRG* mano, jog ginčijamame sprendime nustatyti tarifai yra privalomi tiek gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriui, tiek naudotojui, todėl jie daro tiesioginį poveikį šio naudotojo teisėms ir teisėtiems interesams. Vis dėlto jis patikslina, kad pagal Vengrijos teisę, kai ieškinį pareiškia asmuo, kuris, kaip *Global NRG*, turi *locus standi* procesiniu požiūriu, reikia išnagrinėti, ar šis asmuo taip pat

turi *locus standi* materialiniu požiūriu, t. y. ar ginčijamas sprendimas daro tiesioginį poveikį jo teisėms ar teisėtiems interesams. Nuo šios sąlygos priklauso šio teismo galimybė nagrinėti tokio asmens ieškinį dėl šio sprendimo iš esmės.

13 Šiuo atveju, šio teismo teigimu, prieš nagrinėjant *Global NRG* pareikštą ieškinį iš esmės, reikia patikrinti, ar ši bendrovė gali būti laikoma „šalimi, kurios atžvilgiu reguliavimo institucija priima sprendimą“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2009/73 41 straipsnio 17 dalį. Kadangi ši sąvoka šioje direktyvoje neapibrėžta, ji turi būti nagrinėjama atsižvelgiant į 2015 m. kovo 19 d. Sprendimą *E.ON Földgáz Trade* (C-510/13, EU:C:2015:189) ir į 2020 m. liepos 16 d. Sprendimą *Komisija / Vengrija (Mokesčiai už prieigą prie elektros energijos ir gamtinių dujų perdavimo tinklų)* (C-771/18, EU:C:2020:584).

14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, pirma, ar pagal šio 41 straipsnio 17 dalį, siejamą su Chartijos 47 straipsnyje numatyta teise į veiksmingą teisinę gynybą, draudžiama nacionalinės teisės nuostata, kaip antai Gamtinių dujų tiekimo įstatymo 129/B straipsnio 1 dalis, pagal kurią, vykdant mokesčių už naudojimąsi sistema, perdavimą ir prijungimą, taip pat atlygio už šios sistemos operatoriaus paslaugas nustatymo procedūras, tik šis operatorius laikomas „šalimi, kurios atžvilgiu reguliavimo institucija priima sprendimą“, kaip tai suprantama pagal šio 41 straipsnio 17 dalį, o ne visi kiti gamtinių dujų sektoriaus rinkos operatoriai. Šis teismas mano, kad pagal 129/B straipsnio 1 dalį jis turi atmesti *Global NRG* pareikštą ieškinį, nenagrinėjęs jo iš esmės, o tai, jo nuomone, yra Direktyvos 2009/73 41 straipsnio 17 dalyje numatytos teisės paduoti apeliaciją „neproporcingas apribojimas“.

15 Antra, minėtas teismas, remdamasis 2015 m. kovo 19 d. Sprendimo *E.ON Földgáz Trade* (C-510/13, EU:C:2015:189) 48 ir 49 punktais, mano, kad toks operatorius, kaip *Global NRG*, turi teisę pareikšti ieškinį, nes ginčijamas sprendimas yra tiesiogiai su juo susijęs. Šiuo klausimu jis pažymi, kad gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius privalo taikyti operatoriui šiame sprendime nustatytus specialius tarifus ir kad šis operatorius negali vykdyti savo veiklos, kol nesumokėjo už tai reikalaujamų sumų.

16 Šiomis aplinkybėmis *Fővárosi Törvényszék* (Budapešto–Sostinės apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos 2009/73 41 straipsnio 17 dalį, atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnį, reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos šios valstybės narės reguliavimo institucijos procedūrose, nustatančiose sistemos naudojimo mokesčius, atlygį už paslaugas, kurias sistemos operatorius gali teikti pagal specialius tarifus, ir prijungimo mokesčius, tik sistemos operatorius pripažįstamas tiesiogiai susijusiu, todėl turinčiu išimtinę teisę pareikšti ieškinį dėl per procedūrą priimto sprendimo?

2. Jei Teisingumo Teismo atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas: ar Direktyvos 2009/73 41 straipsnio 17 dalį, atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnį, reikia aiškinti taip, kad taikant šią nuostatą tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, šalimi, kurios atžvilgiu nacionalinė reguliavimo institucija priima sprendimą, nustatantį sistemos naudojimo mokesčius, atlygius už paslaugas, kurias sistemos operatorius gali teikti pagal specialius tarifus, ir prijungimo mokesčius, turinčia teisę pareikšti ieškinį dėl šio sprendimo, laikomas gamtinių dujų rinkos operatorius, esantis tokioje padėtyje, kaip pareiškėja, kuriam pagal minėtą sprendimą sistemos operatorius gali pateikti sąskaitas už paslaugas, kurios gali būti teikiamos pagal specialius tarifus?“

Dėl prejudicinių klausimų

17 Savo klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2009/73 41 straipsnio 17 dalis, siejama su Chartijos 47 straipsnio pirma pastraipa, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos tik gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius laikomas „šalimi, kurios atžvilgiu“ nacionalinė reguliavimo institucija priima sprendimą, nustatantį prijungimo prie šios sistemos ir naudojimosi ja mokesčius ir atlygį už šio operatoriaus suteiktas paslaugas, taigi tik jis turi teisę paduoti „veiksmingą apeliaciją“ dėl šio sprendimo.

18 Pagal Direktyvos 2009/73 41 straipsnio 17 dalį, siejamą su jos 33 konstatuojamąja dalimi, valstybės narės įpareigojamos nacionaliniu lygmeniu nustatyti tinkamus mechanizmus, kuriuos taikant šalis, kurios atžvilgiu reguliavimo institucija priima sprendimą, turėtų teisę paduoti apeliaciją nuo suinteresuotųjų šalių ir nuo bet kokios vyriausybės nepriklausomai institucijai, kuri „galėtų būti teismas ar tribunolas, turintis įgaliojimus atlikti teisminę peržiūrą“. Toks reikalavimas yra susijęs su veiksmingos teisinės gynybos principu, kuris yra bendrasis Sąjungos teisės principas, įtvirtintas Chartijos 47 straipsnyje (2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendimo *Komisija / Vokietija (Direktyvų 2009/72 ir 2009/73 perkėlimas)*, C-718/18, EU:C:2021:662, 128 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

19 Pirma, nors sąvoka „šalis, kurios atžvilgiu“, kaip ji suprantama pagal 41 straipsnio 17 dalį, neapibrėžta Direktyvoje 2009/73, Teisingumo Teismas jau aiškino panašią sąvoką, būtent 1990 m. birželio 28 d. Tarybos direktyvos 90/387/EEB dėl telekomunikacijų paslaugų vidaus rinkos sukūrimo įgyvendinant atvirojo telekomunikacijų tinklo teikimą (OL L 192, 1990, p. 1), iš dalies pakeistos 1997 m. spalio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/51/EB (OL L 295, 1997, p. 23), 5a straipsnio 3 dalį, taip, kad operatorius, kuris nėra nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimo adresatas, įgyja šalies, kurios atžvilgiu priimtas sprendimas, statusą, kai toks sprendimas potencialiai gali paveikti jo teises dėl, pirma, savo turinio ir, antra, šios šalies vykdomos ar planuojamos veiklos. Jis patikslino, jog tam, kad toks sprendimas potencialiai paveiktų tokio operatoriaus teises, nebūtinas šio operatoriaus ir sprendimo adresato sutartinis ryšys (2008 m. balandžio 24 d. Sprendimo *Arcor*, C-55/06, EU:C:2008:244, 176 ir 177 punktai).

20 Antra, dėl 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/55/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 98/30/EB (OL L 176, 2003, p. 57; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 12 sk., 2 t., p. 230), Teisingumo Teismas nusprendė, kad, kitaip nei ją pakeitusioje Direktyvoje 2009/73, joje nėra jokios nuostatos, pagal kurią operatoriams būtų aiškiai suteikta teisė kreiptis į teismą dėl nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimų, kai šiai priėmus sprendimą dėl rinkos operatorių patekimo į gamtinių dujų perdavimo sistemą remiantis Sąjungos teisės aktais, pagal kuriuos leidimą perduoti dujas turinčiam operatoriui pripažįstamos tam tikros teisės, turi būti laikoma, kad potencialiai šis sprendimas paveikė šio operatoriaus teises, nors jis ir nėra šio sprendimo adresatas (šiuo klausimu žr. 2015 m. kovo 19 d. Sprendimo *E.ON Földgáz Trade*, C-510/13, EU:C:2015:189, 38, 48 ir 51 punktus).

21 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 2009/73 41 straipsnio 1 dalies a punktą nacionalinei reguliavimo institucijai suteikiami įgaliojimai „vadovaujantis skaidrumo kriterijais nustatyti ar patvirtinti perdavimo ar skirstymo tarifus arba jų [apskaičiavimo] metodikas“. Šios direktyvos 41 straipsnio 6 dalies a punkte šiai reguliavimo institucijai taip pat suteikiami įgaliojimai nustatyti ar patvirtinti bent tas metodikas, pagal kurias apskaičiuojamos ar nustatomos

sąlygos, susijusios su prijungimu ir prieiga prie nacionalinių tinklų, įskaitant perdavimo bei skirstymo tarifus. Be to, šios direktyvos 41 straipsnio 10 dalyje minėta reguliavimo institucija įgaliojama reikalauti, kad perdavimo sistemos operatoriai prireikus pakeistų sąlygas, įskaitant šiame straipsnyje nurodytus tarifus ir metodikas, siekiant užtikrinti, kad jie būtų proporcingi ir taikomi nediskriminaciniu būdu.

22 Be to, iš Reglamento Nr. 715/2009 13 straipsnio 1 dalies matyti, kad prieigos prie tinklų mokesčiai turi būti skaidrūs ir taikomi nediskriminacinėmis sąlygomis visiems naudotojams (šiuo klausimu žr. 2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Mokesčiai už prieigą prie elektros energijos ir gamtinių dujų perdavimo tinklų)*, C-771/18, EU:C:2020:584, 46 punktą).

23 Iš to matyti, kad tokiam operatoriui, kaip *Global NRG*, turi būtų taikomi proporcingi, skaidrūs ir nediskriminuojantys mokesčiai ir tarifai, remiantis minėtomis Direktyvos 2009/73 ir Reglamento Nr. 715/2009 nuostatomis. Ginčijamas sprendimas gali daryti poveikį tokiam operatoriui dėl šių teisių pažeidimo, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Šiomis aplinkybėmis tokiam operatoriui turi būti pripažintas šalies, kurios atžvilgiu priimtas šis sprendimas, statusas, taigi ir teisė paduoti veiksmingą apeliaciją dėl šio sprendimo, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2009/73 41 straipsnio 17 dalį (šiuo klausimu žr. 2015 m. kovo 19 d. Sprendimo *E.ON Földgáz Trade*, C-510/13, EU:C:2015:189, 48 ir 51 punktus).

24 Nesant šią sritį reglamentuojančių Sąjungos teisės aktų, kiekviena valstybė narė savo teisės sistemoje turi paskirti kompetentingus teismus ir nustatyti ieškinių, skirtų iš Sąjungos teisės kylančių asmenų teisių apsaugai užtikrinti, nagrinėjimo procesines nuostatas, nepažeisdama teisės į veiksmingą teisminę gynybą (2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Mokesčiai už prieigą prie elektros energijos ir gamtinių dujų perdavimo tinklų)*, C-771/18, EU:C:2020:584, 62 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

25 Pagal suformuotą jurisprudenciją, kiek tai susiję su teise į veiksmingą teisinę gynybą, tam, kad teismas galėtų priimti sprendimą dėl ginčo, siejamo su iš Sąjungos teisės kylančiomis teisėmis ir pareigomis, pagal Chartijos 47 straipsnį šis teismas turi turėti jurisdikciją nagrinėti visus klausimus, susijusius su jos nagrinėjamai bylai svarbiomis faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis (šiuo klausimu žr. 2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Mokesčiai už prieigą prie elektros energijos ir gamtinių dujų perdavimo tinklų)*, C-771/18, EU:C:2020:584, 64 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

26 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Gamtinių dujų tiekimo įstatymo 129/B straipsnio 1 dalis neleidžia jam iš esmės nagrinėti gamtinių dujų rinkos operatoriaus, kurio atžvilgiu nacionalinė reguliavimo institucija priėmė sprendimą, kaip *Global NRG*, ieškinio vien dėl to, kad šis operatorius nėra sistemos operatorius. Kadangi šios nacionalinės teisės nuostatos negalima aiškinti taip, kad ji atitiktų Direktyvos 2009/73 41 straipsnio 17 dalį, šio sprendimo 23 punkte pateiktame aiškinime minėta nacionalinės teisės nuostata negali būti laikoma numatančia „tinkamus mechanizmus“, kaip tai suprantama pagal šio 41 straipsnio 17 dalį (šiuo klausimu žr. 2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Mokesčiai už prieigą prie elektros energijos ir gamtinių dujų perdavimo tinklų)*, C-771/18, EU:C:2020:584, 65 punktą).

27 Jeigu toks Sąjungos teisę atitinkantis aiškinimas neįmanomas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis Sąjungos teise, turi netaikyti Gamtinių dujų tiekimo įstatymo 129/B straipsnio 1 dalies tik tuo atveju, jei Direktyvos 2009/73 41 straipsnio 17 dalyje numatytas įpareigojimas yra pakankamai tikslus ir besąlygiškas, kad jį būtų galima laikyti esant

tiesioginio veikimo. Iš tiesų asmens, kaip *Global NRG*, rėmimasis prieš tokią viešosios valdžios instituciją, kaip nacionalinė reguliavimo institucija, direktyvos nuostata, kuri nėra pakankamai tiksli ir besąlyginė, kad būtų pripažintas jos tiesioginis veikimas, negali pagal vien Sąjungos teisę nulemti, kad valstybės narės teismas netaikytų nacionalinės teisės nuostatos (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 64 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

28 Sąjungos teisės nuostata yra, pirma, besąlyginė, kai joje nustatomas su jokia sąlyga nesiejamas įpareigojimas, kurį įgyvendinant ar kurio poveikiui atsirasti nereikia priimti jokio kito Sąjungos institucijų ar valstybių narių akto, ir, antra, pakankamai tiksli, kad asmuo galėtų ja remtis, o teismas – taikyti, kai joje įpareigojimas suformuluotas nedviprasmiškai. Be to, nors direktyvos nuostata valstybėms narėms suteikia tam tikrą diskreciją priimant jos įgyvendinimo tvarką, ši nuostata gali būti laikoma besąlygine ir tikslia, jeigu joje valstybėms narėms nedviprasmiškai nustatyta tiksli pareiga pasiekti konkretų rezultatą, kuris nėra susietas su jokia joje įtvirtintos normos taikymo sąlyga (2022 m. kovo 8 d. Sprendimo *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Tiesioginis veikimas)*, C-205/20, EU:C:2022:168, 19 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

29 Nagrinėjamu atveju iš pačios Direktyvos 2009/73 41 straipsnio 17 dalies formuluotės matyti, kad valstybės narės turi numatyti tinkamus apeliacijos mechanizmus, kad bet kuri šalis, kurios atžvilgiu priimtas sprendimas, galėtų apskųsti nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimą nepriklausomai įstaigai. Nors valstybės narės išlaiko tam tikrą diskreciją spręsti dėl šių apeliacijos mechanizmų pobūdžio ir tvarkos, taip pat dėl nepriklausomos institucijos formos, vis dėlto šio 41 straipsnio 17 dalyje nustačius tokius mechanizmus valstybėms narėms nedviprasmiškai nustatoma konkreti pareiga, kuri nėra susieta su jokia joje nustatytos taisyklės taikymo sąlyga ir kuria besąlygiškai ir pakankamai tiksliai nustatoma šalies, kurios atžvilgiu priimtas sprendimas, teisė pateikti apeliaciją (pagal analogiją žr. 2022 m. kovo 8 d. Sprendimo *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Tiesioginis veikimas)*, C-205/20, EU:C:2022:168, 22–29 punktus ir 2023 m. balandžio 20 d. Sprendimo *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (Džinozos savivaldybė)*, C-348/22, EU:C:2023:301, 67 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

30 Taigi reikia pripažinti, kad Direktyvos 2009/73 41 straipsnio 17 dalis yra tiesioginio veikimo, todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi netaikyti šiai nuostatai prieštaraujančios nacionalinės teisės tuo atveju, kai ši teisė negali būti aiškinama taip, kad atitiktų minėtą nuostatą.

31 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 2009/73 41 straipsnio 17 dalis, siejama su Chartijos 47 straipsnio pirma pastraipa, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos tik gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius laikomas „šalimi, kurios atžvilgiu“ nacionalinė reguliavimo institucija priima sprendimą, nustatantį prijungimo prie šios sistemos ir naudojimosi ja mokesčius ir atlygį už šio operatoriaus suteiktas paslaugas, todėl tik jis turi teisę paduoti „veiksmingą apeliaciją“ dėl šio sprendimo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

32 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 2003/55/EB, 41 straipsnio 17 dalis, atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį,

turi būti aiškinama taip, kad:

pagal ją draudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos tik gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius laikomas „šalimi, kurios atžvilgiu“ nacionalinė reguliavimo institucija priima sprendimą, nustatantį prijungimo prie šios sistemos ir naudojimosi ja mokesčius ir atlygį už šio operatoriaus suteiktas paslaugas, todėl tik jis turi teisę paduoti „veiksmingą apeliaciją“ dėl šio sprendimo.

Parašai.